

Rebecka Pomerling
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Skolverket

Svar på remiss avseende förslag till Skolverkets kommentarer och allmänna råd om utvecklingssamtal och den skriftliga individuella utvecklingsplanen

Inledning

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, tillstyrker förslagen till ändringar i de allmänna råden. SPSM menar att Skolverket vid revideringen av de allmänna råden samtidigt också borde ha beaktat de ändringar som skett i regelverket om extra anpassningar år 2014, efter att de nuvarande allmänna råden publicerades 2013.

SPSM ser positivt på flertalet av de ändringar som har gjorts i kommentarerna till de allmänna råden. Kommentarererna har generellt bättre språkliga formuleringar och är tydligare. SPSM har också några synpunkter gällande vissa formuleringar, vilka följer nedan. Synpunkterna lämnas sida för sida utifrån remissutkastet.

Behov av revidering av allmänna råd med anledning av bestämmelser om extra anpassningar

År 2014 trädde nya bestämmelser om extra anpassningar ikraft (3 kap. skollagen). Ytterligare bestämmelser har också tillkommit om krav på uppföljning av extra anpassningar i svenska, svenska som andraspråk och matematik i slutet av lågstadiet (resp. förskoleklassen). Resultatet av uppföljningen ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap. 4 b § skollagen). SPSM menar att dessa bestämmelser borde ha beaktats vid revideringen av de allmänna råden, och de nya kommentarerna. Tyvärr uppmärksammas inte dessa frågor i de allmänna råden eller kommentarerna. Detta trots att Skolverket själva uppmärksammat behovet av att revidera de allmänna råden om utvecklingssamtal och den skriftliga individuella utvecklingsplanen på grund av bestämmelser om extra anpassningar i skollagen.¹

---

¹ Se skrivning om detta vid befintliga allmänna råd på Skolverkets webbplats.

Enligt SPSM finns det anledning för Skolverket att överväga att revidera råden utifrån detta, särskilt avseende skolans arbete med att dokumentera extra anpassningar i den skriftliga individuella utvecklingsplanen. Såväl utvecklingssamtalet som den skriftliga individuella utvecklingsplanen är av central betydelse för skolans arbete med extra anpassningar, framförallt när det gäller dokumentation och samverkan med elev och vårdnadshavare.² Enligt SPSM behöver därför också kommentarerna kompletteras med skrivningar om extra anpassningar, i flera delar. (Se synpunkter nedan)

SPSM samverkar gärna med Skolverket i arbetet med att uppdatera de allmänna råden, utifrån bestämmelser om extra anpassningar.

Synpunkter på kommentarerna

s. 2

Två fel har smugit sig in i följande rubrik i innehållsförteckningen: ”Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om utvecklingsplanen och den skriftliga individuella utvecklingsplanen betyg”.

s. 8

I sista styckets näst sista mening skulle ”undervisningen” kunna strykas, då den är en del av verksamheten. Meningen skulle då i stället lyda: ”På så sätt får rektorn också förutsättningar att se till att det görs nödvändiga anpassningar i verksamheten”.

SPSM menar också att sista mening i samma stycke är något otydlig, i förhållande till elevhälsans roll och ansvar. SPSM föreslår därför istället följande skrivning: ”Elevhälsans kompetenser ska bidra i arbetet med anpassningar och stöd i verksamheten utifrån elevernas behov.”

s. 9

I andra styckets första mening finns ett syftningsfel. SPSM föreslår att bisatsen sist i meningen tas bort, då det är uppenbart att läraren företräder skolan. För att undvika syftningsfel kan meningen annars skrivas om på följande sätt: ”Det är betydelsefullt att utvecklingssamtalet blir ett samtal mellan de tre parterna läraren, som företräder skolan, eleven och vårdnadshavaren.”

---

² Se exempelvis Prop. 2013/14:160 s. 23 och s. 29, Skolverket (2014) Allmänna råd med kommentarer *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*, Skolverket (2014) *Stödinsatser i utbildningen* och Skolverket (2017) *Den skriftliga individuella utvecklingsplanen*

Fjärde styckets sista mening bör enligt SPSM istället uttryckas: ”Eleven behöver ges förutsättningar att vara delaktig i utvecklingssamtalet genom att själv värdera och beskriva sitt skolarbete och sin skolsituation.” Detta med beaktande av 1 kap. 10 § skollagen och artikel 12 i barnkonventionen. Det är enligt SPSM viktigt att det inom utvecklingssamtalet även finns utrymme för eleven att beskriva sin syn på skolsituationen i övrigt.

I det femte stycket på sidan anges i sista meningen att ”I vissa fall kan även information från elevhälsan bidra till en mer fullständig beskrivning av elevens skolsituation.” SPSM menar att detta behöver utvecklas, och att det tydligare bör framgå, antingen här, i kommentarerna till det allmänna rådet 2, eller i kommentarerna till det allmänna rådet 3, att:

- **läraren ska ge information om, och att samtalet ska omfatta, extra anpassningar som eleven har i olika ämnen och hur dessa fungerar för eleven.**

Regelverket om extra anpassningar har tillkommit efter att de nuvarande allmänna råden beslutades. Eventuellt skulle de allmänna råden behöva kompletteras med ett nytt råd som rör extra anpassningar, såsom SPSM påpekat ovan. Om Skolverket beslutar att inte beakta detta i revideringen av råden menar SPSM att åtminstone kommentarerna bör kompletteras med skrivningar om extra anpassningar.

- **för elever med funktionsnedsättning är det särskilt viktigt att läraren informerar om vilka hjälpmedel som används i olika undervisningssituationer och att samtalet omfattar hur dessa fungerar för eleven.**

SPSM:s erfarenhet, utifrån vår rådgivning, är att användningen och utvecklingen av hjälpmedel som föreskrivits av regionen i stor utsträckning inte följs upp i skolan. Ofta läggs stort ansvar på eleverna själva att kunna sina hjälpmedel och hur de ska kunna användas i undervisningen. SPSM:s erfarenhet är också att många elever med funktionsnedsättning beskriver att de inte vill vara besvärliga och påtala att lärverktyg, hjälpmedel eller anpassningar inte fungerar i praktiken (ofta beroende på att eleven inte vill exponera sin funktionsnedsättning utan vill vara som alla andra). Istället kan vårdnadshavare efter en tid få höra att det inte fungerar. Ibland anförtror sig eleven inte till någon vuxen alls utan lägger skulden på sig själv för skolmisslyckandet. SPSM menar därför att det är angeläget att dessa frågor fångas upp i utvecklingssamtalet.

- **även särskilt stöd som skolan redan har beslutat om för eleven behöver uppmärksammas i samtalet.**

Det är enligt SPSM viktigt att skolans arbete blir begripligt för elev och vårdnadshavare och ger en helhetsbild av skolsituationen. Elev och vårdnadshavare behöver också få möjlighet att ge sin syn på alla frågor som rör elevens skolsituation. Utvecklingssamtalet kan därför enligt SPSM vara ett lämpligt tillfälle att föra samtal om hur det särskilda stödet fungerar, även om uppföljning och utvärdering av särskilt stöd sker i ett annat sammanhang.

- **om elev eller vårdnadshavare uppmärksammar läraren på att befintliga stödinsatser inte fungerar tillfredsställande behöver läraren föra informationen vidare till de som ansvarar för stödinsatserna.**

I kommentarerna till det fjärde rådet uppmärksammas skolans ansvar i förhållande till elevers behov av insatser, vilket SPSM menar är positivt. SPSM ser dock ett behov av att lärarens ansvar att föra information vidare från elev och vårdnadshavare uppmärksammas och tydliggörs särskilt i kommentarerna.

SPSM bidrar gärna i ett arbete med kompletterande skrivningar i kommentarerna om dessa aspekter.

s. 10

I första styckets sista mening används ordet ”utvecklingsmöjligheter”. SPSM anser att det är ett olämpligt uttryck i detta sammanhang, och menar att ”kunskapsutveckling” bättre speglar vad myndigheten uppfattar avses. Meningen skulle i så fall istället lyda: ”Informationen lyfter fram elevens kunskapsutveckling och uttrycker vad eleven kan och vad eleven behöver utveckla vidare i enlighet med läroplanen.”

Fjärde stycket, om att informationen om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling inte får innehålla subjektiva beskrivningar av elevens karaktär, är enligt SPSM en förbättring jämfört med tidigare kommentarer, som kunde uppfattas tvetydigt.

s. 15

Kommentarerna om rektorns ansvar för den skriftliga individuella utvecklingsplanen och former för dokumentation (råd 1 och 2) skulle enligt SPSM behöva kompletteras med skrivningar om arbetet med extra anpassningar, eftersom dessa ska dokumenteras i den skriftliga individuella utvecklingsplanen. Här kan också bestämmelsen i 3 kap. 4 b § skollagen, om uppföljning av extra anpassningar i vissa fall, behöva beaktas.

s. 17

I **första stycket** (översta meningen på sidan) används begreppet ”från mellanstadiet”. SPSM menar att ”från årskurs 4” i stället borde användas.

I **tredje stycket** skulle första meningen enligt SPSM istället kunna lyda ”Inför utvecklingssamtalet kan skolan ha diskuterat vilka extra anpassningar och andra stödinsatser som skulle kunna gynna eleven.” SPSM menar att det är viktigt att lyfta elevens delaktighet i detta sammanhang. Det kan göras genom att i stycket lägga till: ”För att främja elevens utveckling är det viktigt att eleven får möjlighet att delta i samtal om vilka extra anpassningar och andra insatser som skulle kunna gynna elevens utveckling och lärande.”

I tredje styckets sista mening anges att ”Det är viktigt att skrivningarna om skolans insatser inte formuleras så att ansvaret läggs ensidigt på eleven.” Eftersom skolan ansvarar för de insatser som skolan beslutar om, menar SPSM att ordet ”ensidigt” bör strykas.

Även i **fjärde stycket**, om den framåtsyftande planeringen, menar SPSM att extra anpassningar bör synliggöras.

I detta ärende har Lena Hammar, Lennart Hansson och Eva Klubb Degsell varit sakkunniga. Föredragande har varit juristen Rebecka Pomerig.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik Malmberg

Generaldirektör